

NAŠA HISTÓRIA

História Zámku Zázrakov za posledných 16 rokov

V prírodovednom obore a hlavne v obore fyziky, je známi vedec Öveges József, ktorý často sníval o tom, že raz bude existovať v Maďarsku existovať inštitúcia, kde sa budú môcť návštevníci dotýkať svetovo známych nástrojov a osobne si ich vyskúšať. Öveges József nazval túto imaginárnu inštitúciu **Csodák Palotája** alebo **Zámok Zázrakov**.

Starým snom profesora Öveges Józsefa bolo vytvoriť miesto, ktoré by bolo akýmsi vedeckým ihriskom, kde by sa mohli vzdelávať ako aj deti tak aj dospelý, prostredníctvom rôznych hier a zaujímavých programov. Dal mu meno: **Csodák Palotája** alebo **Zámok Zázrakov**. „Som sprostredkovateľom toho, aby som ostatným vnášal do života duševnú radosť. Svojimi experimentmi chcem každému sprostredkovať zážitok z osvietenia a z objavovania nových vecí.“ Povedal. Jemu sa žiaľ nepodarilo uskutočniť túto víziu, ale táto myšlienka znova ožila začiatkom deväťdesiatych rokov.

Tajomník fyzikálneho spoločenstva Eötvös Loránd (ELFT) Ferenczi György sa podľa príkladu zahraničných inštitúcií rozhodol, že túto víziu založiť niečo ako Zámok Zázrakov zrealizuje. Pomohli mu k tomu rôzne štátne inštitúcie ako napríklad Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság, ale aj Rubik Ernő, ktorý vďaka svojim známostiam a konexiám, aj napriek skorej smrti Ferencziho Györgya, dopomohol k skoro už samotnej realizácii projektu.

ELFT a Rubik Nemzetközi Alapítvány (Medzinárodné spoločenstvo Rubika) v roku 1993 v spolupráci s Maďarskou Vednou Akadémiou založili Budapest Science Centre Alapítvány (BSCA) s cieľom založiť stálu interaktívnu vednú výstavu: **Csodák Palotája – Zámok Zázrakov**. Vedením programu poverili inžinierku Kadár Editu, ktorá svojimi bohatými medzinárodnými skúsenosťami prispela k vynikajúcim výsledkom, medzi ktoré patrilo aj to, že v nasledujúcom roku bola sprístupnená prvá výstava. Tieto úspechy prispeli k tomu, že v roku 1996 bola otvorená stála interaktívna výstava.

NAŠA HISTÓRIA

Máj 1993: Začalo sa obdobie vzniku a fungovania **Csodák Palotája Interaktív Tudományos Játszóház** (Interaktívne vedné ihrisko Zámku Zázrakov) pod vedením ELFT.

Marec – apríl 1994: Otvorili sme výstavu pod menom Kreativita, ktorá bola rozložená na viac ako 400 metroch štvorcových, ktorá bola jeden týždeň prístupná v Budapešti Műszaki Egyetem (Budepešianska Strojnícka Univerzita) a druhý týždeň v aule Budapešti Közgazdaságtudományi Egyetem (Budapešianska Ekonomická Univerzita). Na tejto výstave sa zúčastnilo viac ako 20000 návštevníkov.

November 1994: Vznik Budapest Science Centre Alapítvány (BSCA) s cieľom vytvoriť stálu výstavu tzv. hands on, teda interaktívnu výstavu s funkčnými vystavenými artiklami. Zakladateľmi boli ELFT, Rubik Nemzetközi Alapítvány s podporou Magyar Tudományos Akadémia.

Jeseň 1995: Úspechy našich prvých výstav nám dodali odvalu, aby sme pripravili väčšiu výstavu už takmer na tisíc metroch štvorcových, ktorá sa uskutočnila v tenisovom centre v Budapešti. Okrem našich výstavných predmetov sme tam mali aj bratislavské predmety od Schola Ludus a tak isto ja pražské umenie sôch a sochy kráľa Svätopluka. Za mesiac a pol sme mali viac ako 125 000 (!) návštevníkov.

September 1996: Naše úspechy inšpirovali mnohých ľudí a nohé inštitúcie, a tak sme získali mnohých nových sponzorov, vďaka ktorým sa nám podarilo kúpiť budovu knižnice na ulici Váci v Budapešti. Tak sa nám podarilo otvoriť prvú stálu interaktívnu výstavu v strednej Európe na viac ako 1200 metrov štvorcových.

Jar 1997: Otvorili sme novú výstavu s názvom KAŽDODENNÁ MÁGIA, a okrem našich výstavných artiklov sme vystavili aj bratislavský Schola Ludus LABYRINT, ktorý pomocou

1997 – 1998: Nová výstava, ktorá niesla meno ILÚZIA, bola takmer celá pripravená v našich vlastných priestoroch. Prichystali sme aj výstavu z viac ako tuctu nástrojov, ktorá koluje a navštevuje rôzne miesta, pre jej veľký úspech.

1998 – 1999: VYSKÚŠAJ SA! – táto výstava má už v mene naše stále sa opakujúce krédo: u nás je skoro povinné sa vystavených nástrojov a artiklov dotýkať! Názov výstavy taktiež poukazoval na to, že návštevníci si môžu vyskúšať vlastné poznatky a spozorovania hneď na mieste. Túto príležitosť využilo viac ako 150 000 návštevníkov.

1999 – 2000: Na výstave uskutočnenej v tomto roku sme sa snažili poukázať na hravosť, ktorá sa nachádza v každodennom živote a vo vede. Výstava s názvom BLÁZNIVÁ VEDA bola presne o tom, že u nás je možné všetko: tieň je farebný, klavír je okrúhly, veci padajú pomaly, ale pierko padá rýchlosťou kameňa a samozrejme, že deti sú silnejšie ako dospelí. Medzi všetkými týmito zaujímavosťami sme dali priestor aj pre zážitok týkajúci sa fyziky letu: uprostred miestnosti stála ozajstná stíhačka (MIG 15).

2000 – 2001: Opýtali sme sa našich návštevníkov a zistili sme, že by sa opäť radi stretli s našimi dávnejšie vystavovanými nástrojmi a artiklami. Vytvorili sme preto výstavu s názvom DOBRÉ HRANIE, ktorá bola výstavou na želanie. Vystavili sme nami vymyslené a už dávnejšie predvedené kúsky, ale aj obľúbené nástroje dovezené zo zahraničia. Výstavu sme ešte rozšírili o jednu miestnosť, kde sa dali tieto hry vyskúšať.

2001 – 2002: EXPERIMENTUJ S NAMI! Už názov sám o sebe prezrádzal náš slogan, keďže sme v tom čase otvorili Sklenenú miestnosť. Naši odborníci ukazovali za deň niekoľkokrát nové experimenty, ktoré by sme takto pokope nenašli ani na tých najvybranejších školách. V tomto roku sme prvý krát ukázali komornú výstavu, kde sme poukázali minulosť, začiatky a aj možný rozvoj genetiky, ktorý sme doplnili vhodnými ilustráciami.

2002 – 2003: NEVER VLASTNÝM OČIAM! : oslovili sme návštevníka. Sprístupnili sme množstvo nových výstavných kúskov. Naša komorná výstava teraz ponúkala hravú matematiku pre tých, ktorým čísla a ani geometria veľa nehovorí. Výstavy, ktoré sme mali v Sklenej miestnosti sa rozšírili o tri ďalšie okruhy. Komu sa chcelo, mohol sa tak ponoriť do oblasti mechaniky, tepelnej vedy a elektrických záhad.

2003 – 2004: NALAŽ SA NA NÁS! Názov mieril na svet zvukov, ktoré sme predviedli v mnohých podobách. Od podivuhodných nástrojov až po fantoma zvoniacich uší sa tu návštevníci mohli stretnúť s hocičím. Pre labužníkov tu zas bola komorná výstava o geometrii, ktorá zožala veľký úspech.

2004 – 2005: MÚDRE HRY: Ak dávame dobrý pozor, vo väčšine hier nájdeme aj kúsok vedy. Na toto poukázala výstava, ktorá zožala rovnaký úspech ako medzi deťmi tak aj medzi dospelými, kde sa dal vysúšať obrovský kaleidoskop, v labyrinte zavretý magnet, obrovské jo- jo a veľa ďalších bláznivých, múdrych hier.

2005 – 2006: SPOZNAJ SÁM SEBA: Najnovšia výstava otvorená v Millenáris Parku niesla tento názov, keďže každý mohol spoznávať sám seba – nie však každodenným spôsobom: mohol behať preteky s virtuálnym najrýchlejším bežcom, mohol spoznať tepelnú mapu vlastného tela, smel vyskúšať tucty ďalších nástrojov, každý si mohol otestovať svoje IQ a EQ (emocionálna inteligencia), a keď sa unavil, mohol si odpočínúť pri obrovitánskom stole.

2006 – 2007: HUDBA A ČÍSLA: Na tejto výstave sme návštevníkom priblížili hudbu, noty a čísla z inej stránky, ako ich doteraz poznali. Najväčšou a najzaujímavejšou atrakciou bol Tesla transformátor: u nás bol jeden z najväčších v Európe, ktorým sme tvorili metrové blesky uprostred miestnosti. Obnovili sme aj staršie nástroje a návštevníci sa tak mohli dozvedieť sami o sebe čoraz viac.

2007 – 2008: MAJ ILÚZIE: Tu si návštevníci mohli vyskúšať hlavne svoje čuchové, očné a ušné orgány. Každého sme poprosili, aby neveril svojim očiam, pretože sme všetkých dokázali oklamať. Nakoniec sme im však aj odhalili tajomstvá očných a iných klamov. Ukázali sme im, čo sa nachádza na druhej strane zrkadla, zachránili sme ich zo zrkadlového labyrintu a nechali sme ich vidieť ako sa zmení bielo-čierna na farebnú.

2008 – 2009: NABI SA! Okrem dobre poznaného Tesla transformátora sme predviedli aj Jákobov rebrík generátor Van de Graaff. Vďaka nim mohli návštevníci pocítiť silu elektriny, niektorým z nich sa z toho aj postavili vlasy dupkom.

2009 – 2010: ZÁMOK ZÁZRAKOV PRE POKROČILÝCH: Výstava s týmto názvom zahŕňala viac podôb. Naše vystavené nástroje boli teraz zamerané na pohyby, premiestňovanie a dopravu, či už na ceste, na koľajniciach alebo vo vzduchu. Návštevníci teda mohli vidieť ako sa za posledné roky vyvíjali dopravné prostriedky.

2010 – 2011: SVET JE ZAUJÍMAVÝ! Naše výstavy sa z roka na rok rozširujú, vystavené veci a nástroje sa obnovujú a naše spektrum sa rozširuje. Naše ciele sa ale nemenia: dostať vedu

bližšie k ľuďom.